

اخبار و تحلیل‌ها

نشریه روزانه (داخلی) معاونت سیاسی

نمایندگی ولی فقیه در سپاه

سال بیست و هشتم / شماره ۶۷۵۷

سه شنبه ۲۳ تیر ۱۴۰۵

امام خامنه‌ای (ره):

این وقت شناسی را از دست ندهید؛ این حضور به هنگام را از دست ندهید؛ این خیلی امتیاز است. یک ملت زنده و بانشاط هرگز دچار بازی‌های سیاسی و ترفندهای گوناگون دشمنان نمی‌شود. بحمدالله شما این وقت شناسی را و موقع شناسی را حفظ کرده‌اید

۱۴۰۴/۱۱/۲۸

در شرایطی که بخش عمده تجارت جهانی از مسیر موافقتنامه‌های منطقه‌ای و دوجانبه انجام می‌شود، ایران نیز طی سال‌های اخیر با توسعه توافقنامه‌های تجاری، سهم خود را از بازارهای منطقه‌ای افزایش داده است. اجرای موافقتنامه تجارت آزاد با اتحادیه اقتصادی اوراسیا، مذاکرات برای ارتقای توافقنامه با پاکستان و بازنگری توافقنامه‌های دی‌۸، اکو و سازمان همکاری اسلامی، نشان می‌دهد سیاست تجاری کشور از توافقی‌های محدود ترجیحی به سمت همکاری‌های عمیق‌تر اقتصادی در حال حرکت است. با وجود آنکه روند الحاق ایران به سازمان جهانی تجارت همچنان متوقف مانده، توسعه توافقنامه‌های منطقه‌ای به یکی از مهم‌ترین ابزارهای سیاست تجاری کشور تبدیل شده است.

در میان انواع موافقتنامه‌های تجاری، تجارت ترجیحی ساده‌ترین سطح همکاری محسوب می‌شود. ایران در حال حاضر پنج موافقتنامه تجارت ترجیحی دوجانبه با ترکیه، پاکستان، تونس، کوبا و بوسنی و هرزگوین دارد. با این حال، بسیاری از این توافقنامه‌ها طی سال‌های گذشته نیازمند بازنگری شده‌اند و پیشنهاد شده است که از تجارت ترجیحی به سمت موافقتنامه تجارت آزاد حرکت کنند.

مهم‌ترین دستاورد تجاری ایران در سال‌های اخیر، موافقتنامه تجارت آزاد با اتحادیه اقتصادی اوراسیا است که از ۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۴ اجرایی شد. اتحادیه اقتصادی اوراسیا متشکل از پنج کشور روسیه، ارمنستان، قزاقستان، بلاروس و قرقیزستان است و بازاری حدود ۱۹۰ میلیون نفری را در اختیار دارد. ایران نیز از اواخر سال ۲۰۲۴ به عنوان عضو ناظر این اتحادیه پذیرفته شد. بر اساس این توافق، تعرفه واردات و صادرات ۸۷ درصد ردیف‌های تعرفه‌ای میان ایران و کشورهای عضو به صفر رسیده و تنها ۱۳ درصد کالاها خارج از شمول توافق باقی مانده‌اند. برآورد کمیسیون اقتصادی اوراسیا نشان می‌دهد در صورت استفاده کامل از ظرفیت‌های این توافق، حجم مبادلات ایران و اعضای اتحادیه در میان‌مدت می‌تواند به ۱۲ میلیارد دلار افزایش یابد.

نخستین آمارهای رسمی از آثار مثبت این توافق حکایت دارد. حجم تجارت ایران و کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا در نخستین سال اجرای موافقتنامه ۲۲ درصد افزایش یافته و واردات ایران از این کشورها نیز ۳۳ درصد رشد داشته است. هم‌زمان، تهران و اسلام‌آباد هدف‌گذاری بلندپروازانه‌ای برای افزایش حجم مبادلات تجاری تا سقف ۱۰ میلیارد دلار را دنبال می‌کنند و مذاکرات برای ارتقای موافقتنامه تجارت ترجیحی با پاکستان به تجارت آزاد ادامه دارد.

در شرایطی که ایران هنوز عضو سازمان جهانی تجارت نیست، موافقتنامه‌های منطقه‌ای مهم‌ترین ابزار کشور برای حفظ و توسعه بازارهای صادراتی محسوب می‌شوند. با این حال، تحقق اهداف

تعیین شده تنها به امضای توافقنامه‌های جدید وابسته نیست. تداوم رشد صادرات، جذب سرمایه‌گذاری، توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل و رفع موانع بانکی و گمرکی، حلقه‌های تکمیل‌کننده این زنجیره هستند. موفقیت این توافق‌ها در گرو مشارکت فعال بخش خصوصی و تجار برای بهره‌گیری از ظرفیت‌های ایجادشده، بازاریابی محصولات و سرمایه‌گذاری در توسعه تولیدات صادرات‌محور است. مسیری که در صورت رفع موانع داخلی می‌تواند زمینه‌ساز افزایش صادرات غیرنفتی و تنوع‌بخشی به بازارهای هدف ایران باشد.

▼ گزارش روز

گل به خودی ترامپ!

 بهرام بختیاری

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، دیروز در پیامی در شبکه تروث سوشال از طرح جدید خود برای دریافت عوارض ۲۰ درصدی از محموله‌های عبوری از تنگه هرمز خبر داد و اعلام کرد که آمریکا از این لحظه به بعد «پاسبان تنگه هرمز» نام خواهد گرفت. این اظهارات در حالی مطرح می‌شود که پایگاه خبری آکسیوس به نقل از یک منبع ارشد در کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس گزارش داده است که واشنگتن در مورد این طرح با متحدان خود در منطقه مشورتی انجام نداده و این اقدام، موجب شگفتی و نگرانی آنها شده است.

نکته قابل تأمل آنکه ترامپ در حالی به دنبال دریافت عوارض از کشتی‌های عبوری از تنگه هرمز است که مقام‌های آمریکا و سایر کشورهای غربی در ماه‌های گذشته، دریافت عوارض از سوی ایران را مغایر با قوانین بین‌المللی و «دزدی دریایی» توصیف کرده بودند. اما سخنان جدید ترامپ، تازه‌ترین سندی است که اثبات می‌کند درخواست ایران برای دریافت عوارض در تنگه هرمز، مبنای حقوقی داشته و مغایر با قوانین بین‌المللی نیست.

اقدام ترامپ در حالی صورت می‌گیرد که کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس، پیش‌تر با نگرانی از سیاست‌های یک‌جانبه واشنگتن، نسبت به عدم مشورت آمریکا در تصمیمات کلان منطقه‌ای معترض بودند. این بار نیز اعلام یک‌جانبه و بدون هماهنگی با متحدان عرب، نشان‌دهنده رویکردی است که در آن منافع متحدان منطقه‌ای، در اولویت تصمیم‌گیری‌های واشنگتن قرار ندارد. این اقدام، تناقض آشکار در سیاست خارجی آمریکا را به نمایش گذاشته است؛ از یک سو، عوارض‌گیری ایران را غیرقانونی می‌دانند و از سوی دیگر، خود به دنبال اعمال عوارض مشابه با عنوان «هزینه‌های تأمین امنیت» هستند.

آنچه این رویداد را به یک تحول راهبردی تبدیل می‌کند، این است که عملاً موضع ایران در مورد دریافت عوارض از کشتی‌های عبوری از تنگه هرمز، از سوی خود آمریکا به رسمیت شناخته شده است. بر اساس قوانین بین‌المللی، ارائه خدمات ایمنی و ناوبری در آب‌راه‌ها، می‌تواند همراه با دریافت هزینه‌های متناسب باشد. اکنون که خود آمریکا به دنبال دریافت عوارض مشابه است، نمی‌تواند ادعای غیرقانونی بودن این اقدام را از سوی ایران مطرح

کند. این وارونگی مواضع، یک پیروزی حقوقی و دیپلماتیک برای ایران محسوب می‌شود که نشان می‌دهد جمهوری اسلامی در تعیین قواعد منطقه، از جایگاه و اعتبار بالایی برخوردار است.

▼ خبر ویژه

چراغ سبز ترامپ به بن‌سلمان برای حمله به یمن

وبگاه خبری-تحلیلی آکسیوس به نقل از مقام‌های مطلع آمریکایی گزارش داد که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، در تماس تلفنی با محمد بن سلمان، ولی‌عهد سعودی، «حمایت جدی خود از تجاوز نظامی ریاض به یمن» را اعلام کرده است. بر اساس این گزارش، بن‌سلمان از ترامپ درخواست حمایت از اقدام نظامی علیه انصارالله کرده و آن را دریافت کرده است. آکسیوس نوشت: «این واقعیت که بن‌سلمان از قبل به ترامپ اطلاع داده و از او درخواست حمایت کرده، نشان می‌دهد که سعودی‌ها نگران درگیری بزرگتری با حوثی‌ها هستند که به حمایت نظامی و دیپلماتیک آمریکا نیاز خواهد داشت.» به گفته مقام‌های آمریکایی، روز پنجشنبه سفیر سعودی در واشنگتن با وزیر خارجه آمریکا دیدار کرد و یک روز بعد، روبیو با وزیر خارجه سعودی گفت‌وگو کرد. اندکی پس از آن، روز جمعه، ترامپ تلفنی با ولیعهد سعودی صحبت کرد. روز دوشنبه، ارتش عربستان سعودی به دلیل عصبانیت از فرود یک هواپیمای ایرانی در فرودگاه صنعاء، این منطقه را بمباران کرد. کاخ سفید و سفارت

سعودی در واشنگتن به درخواست آکسیوس برای اظهار نظر پاسخ ندادند.

▼ اخبار

جنگ با ایران کابوسی برای آمریکا شده است

شبکه ۱۴ تلویزیون رژیم صهیونی در گزارشی با اشاره به هشدار کارشناسان نظامی صهیونیست، اعلام کرد که جنگ با ایران «کابوسی برای آمریکا» شده و ادامه این روند می‌تواند «به کاهش بسیار شدید ذخایر حیاتی موشک‌های ارتش آمریکا» منجر شود. بر اساس این گزارش، پنتاگون تا پایان درگیری‌ها در آوریل، «دست‌کم نصف ذخیره سامانه تاد، حدود نصف ذخیره سامانه پاتریوت و نزدیک به ۳۰ درصد از ذخیره موشک‌های توماهوک خود را مصرف کرده بود.» مارک کانسیان، تحلیلگر مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی، هشدار داد که ادامه درگیری‌ها «خطرات استراتژیک پیش روی ایالات متحده را افزایش می‌دهد، به‌ویژه در رابطه با توانایی واشنگتن برای پاسخ سریع به هرگونه درگیری احتمالی در منطقه هند-آرام.» بر اساس آمار ارائه‌شده، پنتاگون ماهانه تنها حدود ۱۵ موشک جدید توماهوک و ۲۰ موشک پاتریوت تحویل می‌گیرد و انتظار نمی‌رود هیچ محموله جدیدی از موشک‌های تاد در سال ۲۰۲۶ تحویل داده شود. مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی برآورد کرده که بازگرداندن ذخایر به سطح پیش از جنگ، «دست‌کم سه سال زمان خواهد برد.» ایلین مک‌کاسکر، مقام سابق پنتاگون، نیز برآورد کرده که «روند

تکمیل مجدد اکثر انواع تسلیحات بین دو تا پنج سال طول خواهد کشید.» همچنین جان فراری، ژنرال بازنشسته، اشاره کرده که از زمان آغاز جنگ، کنگره بودجه اختصاصی برای جایگزینی موشک‌های مصرف‌شده تصویب نکرده است.

اجرای پروژه‌های راهبردی ایران و روسیه روی دور تند

محسن پاک نژاد، وزیر نفت، از نهایی شدن بخش عمده قرارداد تجارت گاز ایران و روسیه خبر داد و گفت که بندهای اصلی این توافق انجام شده و تنها دو بند باقی مانده است که پس از توافق بر سر آنها، قرارداد وارد مرحله اجرا خواهد شد. بر اساس این توافق، روسیه سالانه تا ۵۵ میلیارد مترمکعب گاز به ایران صادر خواهد کرد که معادل مصرف سالانه چندین استان کشور است. همکاری ایران و روسیه در ماه‌های اخیر در حوزه‌های مختلف با شتاب چشمگیری دنبال شده است. حدود یک ماه پیش، مدیرعامل روس‌اتم اعلام کرد که ساخت تجهیزات واحدهای جدید نیروگاه هسته‌ای بوشهر بدون وقفه ادامه دارد. همچنین رئیس بانک مرکزی ۲۰ روز پیش به مسکو سفر کرد و این سفر را یک مأموریت عملیاتی برای باز کردن گره‌های تجارت خارجی توصیف کرد. در حوزه حمل‌ونقل نیز ایران و روسیه برای تکمیل کریدور شمال-جنوب همکاری می‌کنند و پروژه ساخت راه‌آهن رشت-آستارا از اول آوریل ۲۰۲۶ وارد فاز اجرایی شده است. یک مقام وزارت راه و شهرسازی تأکید کرده که این پروژه با مشارکت دو کشور ساخته می‌شود و از توان مهندسان و پیمانکاران ایرانی در فرآیند اجرایی آن استفاده خواهد شد. رئیس‌جمهور کشورمان نیز بر ضرورت تسریع در اجرای پروژه‌های مشترک تأکید کرده

و گفته است که با توجه به اراده بالای دو کشور برای همکاری، تأخیر در پروژه‌ها قابل قبول نیست. کارشناسان معتقدند این توافقات می‌تواند نقش مهمی در تأمین امنیت انرژی ایران و افزایش توان ترانزیتی کشور در کریدور شمال-جنوب ایفا کند.

سیستم امنیتی مبتنی بر انزوای ایران شکست خورد

بدر البوسعیدی، وزیر خارجه عمان با انتشار یادداشتی در روزنامه فرانسوی لوموند، بر عزم این کشور برای ایجاد «ترتیبات دائمی در تنگه هرمز با همکاری ایران» تأکید کرد و جنگ اخیر علیه ایران را نشان‌دهنده پوچی سیاست مهار کشورها دانست. البوسعیدی تصریح کرد که سیستم امنیتی مبتنی بر انزوای ایران در چند دهه اخیر، نه تنها امنیت و ثبات به بار نیاورده، بلکه امروز مردم کشورهای حاشیه خلیج فارس بهای جنگی را می‌پردازند که نباید رخ می‌داد. وزیر خارجه عمان با بیان اینکه آزادی تردد کشتی‌ها در تنگه هرمز یک مسئولیت مشترک است، عنوان کرد که با توجه به اشراف عمان بر هرمز، این کشور مسئولیت ویژه‌ای در همکاری با ایران و جامعه جهانی برای تضمین حرکت ناوبری دارد و در تلاش است با همکاری ایران، ترتیبات دائمی در تنگه هرمز ایجاد کند و از تجدید بحران‌ها جلوگیری نماید. بر اساس این گزارش، مذاکرات اخیر در مسقط میان وزیران خارجه دو کشور، در راستای تنظیم «سازوکارهای مناسب برای تردد ایمن کشتی‌ها از تنگه هرمز» انجام شده است.

◀ روابط عمومی سپاه با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرد: «دو فروند سوپر نفتکش متخلف که فریب آمریکا را خوردند و با خاموش کردن سامانه‌های ناوبری و بی‌توجهی به اخطارهای مکرر مرکز کنترل امنیت تنگه هرمز، کشتیرانی در این مسیر را به مخاطره افکنده و عبور از مسیر مین‌گذاری شده را ترجیح دادند، مورد اصابت واقع شده و از کار افتادند.» سپاه هشدار داد: «همکاری با دشمن متجاوز که از هزاران کیلومتر دورتر آمده تا حقوق مردم منطقه را تضییع کند و عبور از مسیر مین‌گذاری شده جز پشیمانی، خسارت و تأخیر در بازگشایی تنگه هرمز و ایجاد بحران انرژی در جهان نتیجه‌ای ندارد.» در این اطلاعیه تأکید شد فرزندان ملت در نیروی دریایی سپاه بر عهد خود در حفظ حقوق ایران در تنگه هرمز تمام قد ایستاده‌اند.

سازمان تروریستی سنتکام با تأیید موج جدید تجاوز به ایران اعلام کرد: «حملات علیه ایران برای سومین شب پیاپی آغاز شده و همچنان خسارات سنگینی به نیروهای این کشور وارد خواهد کرد.» یک مقام آمریکایی نیز به سی‌ان‌ان گفت: «ما در حال حمله به

اهداف نظامی ایران از جمله سامانه‌های شناسایی، توانایی‌های موشکی و پهپادها هستیم.» دونالد ترامپ نیز در اظهاراتی متناقض مدعی شد: «تنگه هرمز در کنترل ماست و محاصره ایران را برگرداندیم» ترامپ همچنین در تناقضی آشکار، هم ایران را به نقض توافق متهم کرد و هم مدعی شد رسیدن به توافق با ایران ممکن است.

بر اساس داده‌های «مارین ترافیک»، استفاده از مسیرهای ایرانی در تنگه هرمز افزایش یافته است. این گزارش نشان می‌دهد فعالیت کشتی‌ها از طریق تنگه هرمز در بازه ۱۰ تا ۱۲ ژوئیه به شدت کاهش یافته و تعداد عبورهای تأیید شده نسبت به هفته قبل حدود ۵۲ درصد کمتر شده است. در همین حال، استفاده از مسیرهای ایرانی افزایش یافته، در حالی که فعالیت در کریدورهای عمان به سطح حداقل کاهش یافته است. این گزارش می‌افزاید: «تنش‌های تازه بین آمریکا و ایران و هشدارهای اخیر همچنان بر اعتماد تأثیر منفی گذاشته و رویکرد محتاطانه‌ای را در کشتیرانی تجاری در این منطقه تقویت کرده است.»

سید عباس عراقچی، وزیر امور خارجه، در تماس تلفنی با همتای قبرسی خود با اشاره به ریشه ناامنی در منطقه گفت: «ناامنی تحمیلی بر منطقه خلیج فارس و تنگه هرمز نتیجه مستقیم تجاوز نظامی آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران است.» وی تصریح کرد: «اقدامات مجرمانه و تحریک‌آمیز آمریکا در تنگه هرمز نه تنها صلح و امنیت منطقه را در معرض خطر قرار داده بلکه موجب اخلال بی‌سابقه در کشتیرانی تجاری در این منطقه شده است و جامعه جهانی می‌بایست این کشور را در این خصوص پاسخگو کند.» وزیر خارجه قبرس نیز با اشاره به اهتمام کشورش نسبت به صلح و امنیت منطقه، بر ضرورت استفاده از مسیرهای دیپلماتیک برای جلوگیری از تشدید تنش‌ها تأکید کرد.

روزنامه صهیونی «اسرائیل هیوم» مدعی شد عربستان سعودی به صورت مشروط با پیوستن به توافق ابراهیم موافقت کرده است. بر اساس این گزارش، ریاض دو شرط را برای عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونی مطرح کرده است: «نخست، کنار رفتن بنیامین نتانیاهو از قدرت و دوم، لغو اقدامات بزالل اسموتریچ، وزیر امور مالی تندروی کابینه نتانیاهو در کرانه باختری.» این رسانه صهیونیست مدعی شد این شروط در چارچوب

پیام‌های منتقل‌شده از سوی سعودی‌ها به واشنگتن درباره آینده روند عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونی مطرح شده است.

عصر امروز سه‌شنبه ۲۳ تیرماه، آیین بزرگداشت قائد شهید امت و خانواده معظم شهید ایشان از سوی رهبر معظم انقلاب، از ساعت ۱۷ تا ۱۹ در مصلی بزرگ امام خمینی(ره) تهران برگزار می‌شود. شرکت‌کنندگان در این مراسم ضمن ادای احترام به مقام شامخ شهیدان، بار دیگر با آرمان‌های عاشورا، فرهنگ ایثار و شهادت و راه پرافتخار شهیدان تجدید عهد خواهند کرد.